

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

Матеріали
VI міжнародної науково-практичної конференції
«Соціалізація особистості
у сучасних соціокультурних контекстах»

Затверджено
редакційно-видавничою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Харків 2015

Редакційна колегія:

Денисенко І.Д. – доктор філософських наук, професор

Куц Г.М. – доктор, політичних наук, професор

Півнева Л.М. – доктор політичних наук, професор

Радіонова І.О. – доктор філософських наук, професор

Роговський О.М. – доктор філософських наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Збірник складено за матеріалами VI міжнародної науково-практичної конференції: «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах», що проходила 15 травня 2015 року у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди.

Видано за рахунок укладачів

Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах». Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2015. – 136 с.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2015

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

Денисенко И.Д., Коровко О.В. Мобильность как основная характеристика личности в современных социокультурных контекстах.....	6
Кузь О.М. Подорож ідентичності до постмодерну.....	9
Куц М.Ю. Розмаїття змістовних наповнень терміну «глобалізація»: соціологічний контекст.....	12
Лантух А.П., Меркулова Н.Ф. Необходимость новой социализации в постчеловеческой цивилизации.....	15
Пасісниченко В.Л., Пасісниченко І.М. Теорія культурної гегемонії: переосмислення творчого внеску А. Грамші	17
Петрушов В.М. Контекст соціалізації і філософська рефлексія ідентичності та її кризи	20
Радіонова І.О. Гіпермодерн: контури глобального суспільства ХХІ століття.....	25
Толстов І.В. «Макдональдизація» – тренд розвитку сучасного суспільства	28
Шاپовал В.Н. Гендер и социализация	29
Шелковая Н.В. Соціалізація як варварізація	31

РОЗДІЛ ІІ. «ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Бурега В.В. Обеспечение социализации личности как прерогатива государства.....	34
Бабухіна С.А. Політичні партії та їх вплив на політичну соціалізацію у сучасних соціальних контекстах	37
Безрук О.О. Гендерний аспект соціалізації особистості в сучасному суспільстві.....	39
Власенко Т.Т. Соціалізація молоді у соціальних мережах у період інформаційної війни (український контекст).....	41
Данько Ю.А. «Нові медіа» у формуванні протестних рухів.....	43
Жужа Л.О. Модифікація функцій громадянського суспільства в Україні під впливом АТО	46
Завгородько Л.В. Антропологічна значущість геополітики	49
Здоровенко Л.В. Ексклюзивність реалізації політичної соціалізації особистості в сучасній Україні	51
Калагін Ю.А. Гендерний контекст патріотичних настроїв майбутніх офіцерів запасу	54
Кривошеїн В.В. Соціокритична маса як агент політичної соціалізації	55

связанная с утратой абсолютной системы ценностей, как писал Х.Ортега-и-Гассет. Это неосознанное тяготение к небытию, жажда бездны есть проявление своеобразного коллективного невроза, в который складываются все проявления стрессов и депрессии в обществе, патодеструктивная мотивация современной культуры. Особенность постжизни заключается в том, что человек ищет спасения и утешения не в Боге и в вере, а в бегстве в виртуальные миры как своего рода «землю обетованную». А виртуальный мир сегодня – сотериологическая реальность спасения и утешения для тех, кто ищет традиционного избавления от мерзостей жизни. В рамках определения постжизни рельефнее выступает проблема имитации, в частности имитационная природа техники. Отличительным признаком западной культуры, начиная с древних греков, стала узаконенная ею имитация действий Бога и природы. Виртуальная реальность возникает в результате попытки постичь замысел Бога, создавшего реальную природу и реальный человеческий мир. Но окончательно очевидными идеи имитаторства становятся с созданием компьютерной техники, которая начинает замещать человека в сфере мыслительной деятельности и имитировать работу мозга. В этой ситуации необходимость новой социализации очевидна.

ЛИТЕРАТУРА

1. Самохвалова В.И. Человек и судьба мира / В.И. Самохвалова. — М. : МГУ, 2000. — 196 с.

**В.Л. Пасісниченко,
І.М. Пасісниченко**

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ТЕОРІЯ КУЛЬТУРНОЇ ГЕГЕМОНІЇ: ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТВОРЧОГО ВНЕСКУ А. ГРАМШІ

Сучасні реалії знов яскраво демонструють суперечливий характер раціоналістичної парадигми, включно з її модернізованою габермасівською версією. Наприклад, як з точки зору проголошеного Ю. Габермасом зростання

раціональної «прозорості» соціуму та відходу від деформаційного впливу тотальних ідеологій можна пояснити наступне: 1) чому самі пригнічені активно захищають систему пригнічення і 2) чому вони чинять спротив тим хто хоче їх «просвітити» і в такий спосіб демонструють своє несприйняття фактів про цю систему гноблення та її носіїв.

У цьому контексті феномен «гібридної війни» з боку Росії, з яким сьогодні зіштовхнулось українське суспільство, є лише новітнім підтвердженням того, що вказані протиріччя і парадокси не тільки збереглись але й набули дійсно вражаючих масштабів.

У спробах їх осмислення, на нашу думку, важливо звернути увагу на теоретичну спадщину Антоніо Грамші. Як лідер італійської компартії він провів 10 років у фашистській тюрмі, де сформулював свої теоретичні погляди у «В'язничних зошитах» [1]. Це пояснює чому вони вважаються надзвичайно складними. Інше пояснення цього пов'язане з тим, що Грамші являє собою перехідну фігуру між модерною епохою та сучасністю. В його творчості є такі теми які пізніше будуть визначати постмодернізм. В'язниця зіграла трагічну роль не тільки в особистій долі Грамші. Вона не дозволила йому більше розкрити свої можливості як сучасного теоретика. Тому не випадково, що до теоретичної спадщини Грамші почали більше звертатися з кінця XX століття коли ця фігура набула справжньої всесвітньої відомості.

Що стосується вказаних вище протиріч та парадоксів то Грамші прагне розв'язати їх шляхом аналізу особливої ролі культурних та ідеологічних чинників. Це знаходить своє відображення в наступних його концептуальних положеннях які ми аналізуємо надалі.

Почнемо з того, що переглядаючи марксистські акценти на матеріальному виробництві та базисі Грамші наголошує на пріоритетній ролі надбудови та таких її елементів як культура, ідеологія та свідомість.

У подальшому розвиток ним концепту «гегемонії» як перегляд марксистського негативного бачення ідеології призводить до визнання

пріоритетного значення культурної ідеологічної гегемонії з точки зору домінування певної соціальної групи.

Грамші демонструє складну взаємодію, з одного боку, між гегемонією, домінуванням, згодою та примусом. З іншого боку, простежує взаємовідносини кожного з цих понять з державою та громадянським суспільством. У Грамші гегемонія означає культурну та ідеологічну підпорядкованість одного класу іншому, а саме те, що підпорядкованість пролетаріату буржуазії дає останній змогу для правління на основі згоди. Отже інновація Грамші полягає у твердженні, що сучасна буржуазна влада посилюється тим, що базується не тільки на державній системі примусу (як в феодальній автократії Росії) але й на культурній гегемонії (як в західних парламентаристських державах).

Усвідомлення соціальною групою необхідності своєї культурної гегемонії та її практична реалізація має забезпечити цій групі її перевагу. В цьому випадку досягнуте нею інтелектуальне та моральне лідерство може бути підкріплене наявними механізмами політичного домінування, включно з апаратом присилювання.

Як наслідок, Грамші наголошує, що успішному революційному руху повинна передувати глибока інтелектуальна та ідеологічна реформа і навіть трансформація людської свідомості. Тому він переглядає в тому числі і завдання для тогочасного пролетаріату. Нова революційна стратегія в умовах західних ліберально-парламентаристських держав у Грамші полягає в тому, що робітничий клас повинен насамперед боротися за свою культурну гегемонію і навіть може завоювати її ще до перетворення у політично правлячий клас. Соціальна група може і насправді повинна здійснювати лідерство до завоювання державної влади. (Ленінська ідея – треба боротися не тільки проти війська але й за військо. Боротьба за гегемонію = війна позицій, а старі завдання боротьби з буржуазною державою = війна маневрів). Отже перевага будь якої соціальної групи проявляє себе двома способами, як домінування і як інтелектуальне та моральне лідерство.

Вказані грамшіванські концептуальні положення видаються плідними теоретичними орієнтирами і сьогодні, коли ми прагнемо осмислити парадокси «гібридної війни» з боку Росії. Адже, з позицій Грамші, це скоріше війна за те яка з сторін доведе своє домінування шляхом демонстрації своєї культурної ідеологічної гегемонії. Подібний підхід цілком вписується в сучасний так званий «культурний поворот» в соціальній теорії взагалі та в соціології зокрема [2]. Він полягає у наголосі на особливій ролі культури в широкому її сенсі як відносно автономного явища, що формує засадничі цінності, смисли та культурні коди діяльності людини як активного агента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грамші А. В'язничні зошити. Вибрані записи / А. Грамші ; [пер. з італ.]. — К. : Вперед, 2014. — 241 с.
2. Nash K. The 'Cultural Turn' in Social Theory: Towards a Theory of Cultural Politics / K. Nash // Sociology. — 2001. — Vol. 35. — No 5. — P. 77—92 .

В.М. Петрушов

Український державний університет
залізничного транспорту (м. Харків)

КОНТЕКСТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ І ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ЇЇ КРИЗИ

Осмислення процесів соціалізації особистості за умов глобалізації з необхідністю виводить дослідницьку думку на проблему ідентичності і кризи цієї ідентичності в сучасному суспільстві. Як відомо, поняття кризи ідентичності ввів в науковий обіг Ерік Еріксон. У загальному плані воно позначає втрату індивідом розуміння власного призначення у суспільстві чи соціальній групі, врешті-решт самоцінності. Саму ж ідентичність Еріксон розуміє як «суб'єктивне піднесене відчуття тотожності і цілісності» [1, с. 25]. На його думку, і це визнається багатьма іншими дослідниками проблеми феномену ідентичності, вона (ідентичність) іманентно притаманна кожному індивіду у суспільстві: «Потреба в почутті тотожності настільки важлива та необхідна, що людина не змогла б зберегти душевне здоров'я, якби не знайшла